Skandien eloisa Åre

5.1.2025 6.00

Lumipyry pistelee kasvoja ja vastatuuli hidastaa vauhtia pelokkaan aloittelijan onneksi. Sukset alkavat kääntyillä pikku hiljaa sulavammin vaivaiskoivujen reunustamalla rinteellä. Skandien vuoriston ruotsinpuoleisen helman Åre on raikkaan kodikas talviurheilukylä.

Teksti ja kuvat: LEENA RANTAMAULA

Kun edellisen kerran laskettelin, eivät aikuiset vielä kehdanneet käyttää kypärää rinteessä. Nyt niitä näkee kaikilla, ja malli on muuttunut huomattavasti sirommaksi. Sukset ovat muuttuneet tiimalasin muotoisiksi, mutta monot sentään tuntuvat yhtä jäykiltä kuin ennenkin. Enää ei ole vaihtoehtoja – rinteeseen on mentävä.

Åressa mittakaava on jo astetta hurjempi kuin turvallisen litteän Suomen hiihtokeskuksissa, ollaanhan sentään vuoristossa. Kokematonkin laskija löytää silti sopivia rinteitä, ja etenkin kokeneen hiihdonopettajan turvin rinteistä voi nauttia jopa niin, että ajan kuluminen unohtuu.

Anders Gunnarsson on asunut Åressa 90-luvun lopulta lähtien ja toiminut hiihdonopettajana lähes 20 vuotta.
- Yksi opettavaisimpia kokemuksia lasketteluopettajaksi opiskellessa oli silmät sidottuina laskeminen, siinä täytyy täysin luottaa toisten neuvoihin, hän kertoo.
Rinteessä on elämää heti aamusta. Skandinavian alppihiihdon keskukseksi tituleerattu Åre on Ruotsin suurin ja merkittävin hiihtokeskus, ja se kerää vierailijoita naapurimaista ja kauempaakin. Rinteessä kuulee muun muassa saksaa ja englantia. Kylässä on noin 900 asukasta, mutta sesonkityöntekijät mukaan lukien ehkä kaksi ja puoli tuhatta. Åressa toimii myös laskettelukoulu vammaisille, jonka suojelijana toimii Prinsessa Victoria.
- Koulu on huipputasoa ja kansainvälisestikin merkittävä, kertoo Gunnarsson.

Sää voi vaihdella Åressa nopeastikin, siitä pitää Norjan rannikolle hönkivä golf-virta huolen. Ilmasto on melko omalaatuinen, ja ylhäällä vuorilla ollaan rinnetekniikan kanssa tarkkana jään, tuulen ja röpelöisiksi muodostelmiksi asettuvan ”kukkakaalilumen” haitatessa hissien toimintaa. Kun on auringon vuoro tulla esiin, hohtavat vuoret

kauniin sinertävän valkoisina pitkälle horisonttiin.

Åressa voi sujuvasti lasketella useita kilometrejä yhteen menoon siirtymärinteitä käyttäen, ja korkeuserot tuovat vaihtelua rinnettä ympäröivään maisemaan. Kokeilen ensin helpointa mahdollista, eli vihreää rinnettä. Gunnarsson neuvoo kuvittelemaan suksen kärkeen jalkaterän, joka siirtää painoa puolelta toiselle käännöksissä. Käännökset sujuvat ja parin laskun jälkeen siirryn jo sinisiin rinteisiin. Rinteillä alkaa olla jo korkeutta, ja kuusikon sijaan niitä reunustavat vaivaiskoivut. Ylhäällä pyryttää ja vastatuuli heittää lunta kasvoille, mutta otan viiman tyytyväisenä vastaan, sillä se pitää vauhdin sopivana jyrkemmissä kohdissa. Into kasvaa rinne rinteeltä, ja huomaamatta aamu on taittunut iltapäiväksi. Laskettelupäivään voi kaiketi olla tyytyväinen jos on onnistunut siirtymään seuraavalle vaikeustasolle, vihreistä sinisiin rinteisiin ja tunnetasolla varovaisesta kauhusta varovaiseen innostukseen.

Jos laskettelu ei tarjoa tarpeeksi vauhdin hurmaa, voi rinteitä tulla alas myös vaijeria pitkin liukuen. Åren Zip line -köysirata on Euroopan suurin ja pisin yhtenäinen liuku on 400 metrinen. Lintutornintapaisesta rakennelmasta toiseen hypitään valjaissa roikkuen, ja hurjimmillaan vauhti voi olla 70 kilometriä tunnissa. Onneksi varustukseen kuuluu kypärä. Vaikka alla kumpuilee pehmeä hanki, ei ensimmäinen liuku ole helppo. Korkeimmillaan roikutaan 60 metriä maanpinnan yläpuolella, mutta radassa on eritasoisia osuuksia. Aloittaa voi helpommasta radasta ja jos kantti kestää hyvin viimeisenkin liu'un, voi harkita mustalle radalle siirtymistä.

Laskettelun tuottaman endorfiinin rohkaisemana uskaltaa luopua tukevasta alustasta jalkojen alla ensimmäisen kerran. Hypyn tyhjyyteen voi tehdä monella tyylillä. Varovainen kellahdus ja hutera askel lienevät suosituimmat, mutta kun rohkeus kasvaa, voi kokeilla kaatua taaksepäin jäykkänä kuin puu, liitää kuin teräsmies tai pyöräyttää jalat kohti taivasta. Välissä laskeudutaan maankamaralle kipittämään lumisia polkuja pitkin seuraavalle tornille.

Radan läpi luotsaavat opaspojat varmistavat kiinnikkeet ennen jokaista hyppyä, ja pysähtyvät välillä kertomaan tarinoita alueen historiasta. Saamme kuulla ensimmäisistä vuorten rinteitä ties millä välineillä alas kiitäneistä hurjapäistä, ja Ruotsin kaikkien aikojen pahimmasta sotatappiosta, joka kärsittiin ilman varsinaista taistelua. Jos nauttii kouraisuista mahanpohjassa, ei köysirataa kannata jättää väliin.
Köysirata on käytössä myös kesällä.

Aamulla odottaa uusi haaste: Manchester Morgon. Åressa on mahdollista päästä kokeilemaan koskemattomia rinteitä aamulla ennen rinteiden avautumista. Tuolihissi vie innokkaita, uneliaita ja hieman pelokkaita laskijoita punaisen rinteen huipulle. Korkeanpaikankammo muistuttaa itsestään hissimatkan aikana, ja ylhäällä odottaa näky, joka viimeistään saa polvet menettämään ryhtiään. Rinne on jyrkempi kuin kuvittelin, ja ero edellispäivän vihreisiin ja sinisiin laskuihin on melkoinen. Mutta alas on mentävä, tyylillä tai toisella. Onneksi laskeutumisen voi tehdä omaan tahtiin.

Jyrkimmissä kohdissa päädyn tekemään istumakäännöksen: takapuoli maahan ja suksien kääntö toiseen suuntaan. Reipas hiihdonopettaja lyöttäytyy kannoille ja muistuttaa ystävällisesti, että jossain vaiheessa sukset on pakko kääntää kohtisuoraan rinteeseen. Jätän kommentin omaan arvonsa ja jatkan hyväksi havaitulla tyylillä.

Laskettelun voi yhdistää myös kuumaan kylpyyn keskellä rinteitä. Matka Boostamons Fjällgård -hotellin saunaosastolle ja höyryävän kuumaan paljuun taittuu leppoisasti loivia siirtymärinteitä käyttäen. Jalat eivät ole vielä unohtaneet aamun koettelemuksia, ja ensimmäisenä laskupäivänä saavutettua itsevarmuutta pitää hieman houkutella esiin. Opas, joka toimii myös laskettelunopettajana antaa muutamia vinkkejä käännöksiin: käännöksen puoleisen käden voi nostaa suoraksi ja kääntää edellä pitäen katseen nyrkissään. Vinkki toimii, ja huomio siirtyy alla suhisevasta rinteestä loivaan liikkeeseen.

Kolmen hengen ryhmämme saapuu perille lähes yhdessä koossa eritasoisista laskettelutaidoista huolimatta. Amme sijaitsee ravintolan suojaisella takaterassilla, ja vesi todellakin on höyryävän kuumaa. Lumihanki on onneksi lähellä, ja itselleen voi kahmaista kourallisen jäähdykettä. Opas tarjoilee suolaista pikkupurtavaa ja tulee myös kylpyyn seuraksi.

Yli satavuotiaan Bergbana-rinnejunan kyytiin pääsee suoraan torilta.

Kypärä on nykyään osa aikuistenkin lasketteluasua.

Vanhat, koristeelliset puurakennukset ovat kauniita katsella.

Samalla hissilipulla pääsee kaikkiin alueen rinteisiin. Taso vaihtelee lapsille ja aloittelijoille sopivasta todella haastavaan. Kaikille eritasoille löytää myös opastusta, ja seuruetta läpi leppoisien sinisten siirtymärinteiden luotsannut opas kertoo seuraavana päivänä opastavansa kokeilunhaluisten ammattilaskijoiden ryhmää rinteiden ulkopuolella.

Copperhill-hotellin alulassa on juhlava tunnelma.

Kaikesta touhuamisesta tulee auttamatta nälkä, ja raittiin ilman jälkeen maistuu tuhtikin ruoka. Rinneravintola Timmerstuganissa on tungosta ja pöytää pitää odottaa hetki. Värikkäät hiihtoasut kahisevat ja monot kopisevat ihmisten pujotellessa iloisen puheensorinan keskellä. Tukholmasta saapuvat hiihtolomalaiset panostavat rinneasuihin ja nyt pinnalla näyttävät olevat hyvin värikkäät kokonaisuudet joskin myös kokovalkoisen, vartalonmyötäisen puvun voi nähdä joukossa.

Ja, må hon leva raikaa ja tähtisadetikku pärskyy, kun viereisessä pöydässä juhlistetaan syntymäpäiviä. Tilaan Raggmunk med fläsk -annoksen, joka on ikään kuin röstiperunalätty jonka päällä on kursailematon keko rapsakkaa pekonia ja puolukoita. Nälkä lähtee takuulla ja taas jaksaa rinteessä. Ruokajuomaksi valitsen lasin maitoa, minkä tarjoilijanuorukainen varmistaa hämmentyneenä moneen kertaan. Suomalainen ruokajuomatapa on melko harvinainen muualla, jopa naapurimaassa.

Brokeniin saa tulla monot jalassa.

Norjan läheisyys näkyy Åressa muuta Ruotsia aavistukseen kalliimpina hintoina, ja norjankielenä lomamökkejä mainostavissa kylteissä.
Majoitusvaihtoehtoja löytyy hostelleista ja lomamökeistä hulppeisiin hotelleihin. Korkealta rinteestä alas jokilaakson tähyilevä Copperhill-hotelli on sisustettu nimensä mukaan kuparisin yksityiskohdin. Lisäksi esillä on runsaasti modernia taidetta, ja erikoisuutena on suoraan pihasta lähtevät hissit. Kylpyläosastolta voi katsella rinteissä huhkivia.

Keskustassa joen rannalla sijaitsevassa Holiday Club -hotellissa on oma suksivuokraamo ja urheilukauppa, ja sieltä pääsee sisäkautta rautatien yli rautatieasemalle kylän keskustaan.

Åressa on 102 rinnettä joiden yhteismitta on 100 kilometriä.

Mikäli perinteisempi tyyli viehättää, on hyvä valinta keskustan arvokkaana edustava Hotelli Diplomat. Se on kylän vanhin toiminnassa oleva hotelli, ja sen puisessa julkisivussa on pienen mittakaavan elitististä mahtipontisuutta. Vaikka ei siellä yöpyisikään, kannattaa pistäytyä aulassa ihailemassa katon koristemaalauksia ja onnistuneen hienotunteisesti modernisoitua sisustusta.

Menneiden vuosikymmenten ja -satojen hiihtoeleganssi leijuu yhä Åressa. Siellä täällä interiööreissä hyödynnetyt vanhat mainostaulut ja mustavalkovalokuvasuurennokset tarjoavat kurkistuksen alueen hiihtomuodin alkuvuosiin.
Erityisen miellyttävää kylän keskustassa onkin kauniiden vanhojen puutalojen luoma tunnelma, joka puuttuu Suomen hiihtokeskuksista. Talviurheilumatkailun juuret ulottuvat Åressa pitkälle, noin reilun parin sadan vuoden taakse. Pitkä historia näkyy arkkitehtuurissa ja skandinaavisella tavalla jäyhän romanttisia puuhotelleja ja -huviloita pönöttää omanarvontuntoisina pitkin kylää. Suomalaisen laskettelukeskusarkkitehtuurin nojatessa pitkälti koruttomiin kelomökkeihin ja pelkistettyihin alppiplagiaatteihin, on juurevampi ja pohjakaavaltaan intiimimpi kyläkeskusta miellyttävä katsella.

Myös ravintoloissa kuulee sivukorvalla useita eri kieliä. Herkutella voi sekä kodikkaissa, että trendikkäissä ravintoloissa. Ja kuten todettu, Ruotsissa hallitaan viihtyisän ympäristön luominen.

Karolinen on perinteisessä puutalossa sijaitseva kotoisa ravintola. Tarjoilija sattuu olemaan kotoisin Tampereelta ja puhuu ruosteista mutta selvää suomea. Pöytään kannetaan muhkea uuniperuna ruokailijaa kohti, erilaisia kastikkeita, kuuma kivi ja sopiviksi annospaloiksi leikeltyä kypsentämätöntä lihaa. Ruokailijat voivat itse paistaa lihapaloja haluamassaan järjestyksessä. Sormisuolalla varustetulle kivelle nostetut lammas- ja poropalat alkavat heti tiristä ja kypsyvät nopeasti, mutta kuitenkin tarpeeksi hitaasti jotta paisto-operaatio mukavasti rytmittää seurustelua ja ruokailua. Hyvä annosvalinta erityisesti suomalaisille siis, sillä ruokaa ei tule vain ahmittua vaiti.

Makean nälkäänkin on apu lähellä, sillä Åressa toimii suklaatehdas ja tehtaanmyymälä.
Suklaatehtaan perustivat kolme naista, jotka olivat päätyneet Åreen hiihdonopettajapuolisoiden työn vuoksi. Itsellekin piti keksiä mielekästä tekemistä, ja vuonna 1991 perustettiin Åre Chokladfabrik. Nykyään käsintehtyjen suklaiden valmistaminen työllistää noin 20 henkilöä ja vuodessa valmistetaan yhdeksän miljoonaa konvehtia.

Myymälän ja suklaatehtaan välillä on lasiseinä, joten suklaita maistellessa ja tuliaisia valitessa voi samalla seurata suklaan valmistumista ja tryffelien sujahtamista värikkäisiin tötteröihin. Tötterö eli struta suljetaan tarralla joka kertoo mikä maku suklaakuutioiden sisällä odottaa: puolukkaa, lakritsaa, kahvia, portviiniä ja ties mitä herkullisia vuodenaikasekoituksia. Mieleisiä tötteröitä valitessa vierähtää helposti useampi makoisa tovi. Tötteröitä myydään myös esimerkiksi Ruotsin lentokentillä, mutta hinnat ovat alhaisemmat tehtaanmyymälässä.

Avoimuus on osa myös paikallisen lasinpuhaltamon toimintaperiaatteita, ja työskentely tapahtuu myymälätilan yhteydessä. Tulisen oranssina hehkuvan möykyn muotoutumista siroksi kannuksi jää seuraamaan haltioituneena. Kuumuudesta punaposkiset naiset häärivät varmoin ottein työskentelytilassa: kannu tehdään yhteistyönä, mutta työvaiheista ei ole tarpeen keskustella.
Myymälätila on ruotsalaisen kodikas - kyllä naapurimaassa osataan. Kuulaanvärikkäät lasiesineet heijastavat ulkoa tulevaa, jo sinertävää talvipäivän valoa. Åre Glasshytta sijaitsee Duvedissa, kymmenen minuutin matkan päässe Åren kyläkeskustasta.

Iltaisin keskusta on viehättävästi valaistu. Kylässä on meneillään alamäkiluistelun mm-osakilpailu. Niin hullulta ja vaaralliselta kuin se kuulostaakin, jääkiekkovarusteiset luistelijat pinkovat jäädytettyä rinnettä alaspäin, ponkaisevat lisävauhtia hyppyristä ja ohittavat toisiaan vielä viimeisessä mutkassa ennen keskustorilla odottavaa maalia. Ihmiset kannustavat radan reunoilla ja rummuttavat kaidetta. Eräs jo maaliin saapuneista luistelijoista riisuu kypäränsä, ja paljastaa kaksi mustelmille kompuroitua silmää.

Toria reunustavat liikkeet ovat iltaisinkin avoinna. Myymälöistä voi etsiä urheiluvaatetäydennystä ja tuliaisia. Pieniä käsityö- ja sisustusmyymälöitä nököttää kylällä runsaasti, ja ne vaikuttavat menestyviltä ja liikeideoiltaan onnistuneilta. Aasialaisvalmisteisia matkamuistotuotteitakin löytää jos oikein etsii, mutta hämmästyttävän vähän, ja kirveellä veistettyjä poronkarvapahkatuotoksia ei juurikaan. Kaikki on somaa ja trendikästä, ja kohdetta voikin suositella esteetikoille ja nautiskelijoille.

Urheiluvaateliikkeitä on paljon ja paikalliset vaatemerkit näkyvät näyteikkunoissa, katukuvassa ja rinteissä. Tunnetuin årelainen tekstiili- ja urheiluvarustemerkki on Peak Performance.

Syntyjään årelainen **Anna-Clara Engman** työskentelee sisarensa lahjatavaramyymälässä.
- Åre on muuttunut paljon, mutta parempaan suuntaan. Nyt ihmisillä on mahdollisuus jäädä, sillä täältä voi löytää työpaikan. Meitä on täällä kolme sisarusta töissä, hän kertoo.

Lähistöllä sijaitsee Ruotsin pienin saamelaiskylä, jossa harjoitetaan poronhoitoa. Saamelaisuus näkyy puodin valikoimassa, sillä saatavilla on myös poronluu- ja -nahkakäsitöitä.
Kylä onkin huomiota herättävän eloisa. Nuoret, Etelä-Ruotsin kaupungeista muuttaneet hiihto-oppaat kertovat asuvansa kylässä kesälläkin. Kesäisin vuorilla harrastetaan patikointia ja pyöräilyä, ja zip line -rata on myös käytössä. Tavallinen uus-årelaisen tarina on yltymistään yltynyt hiihtokuume, joka sai ensin viettämään yhä pidempiä aikoja hiihtokeskuksissa, lopulta etsiytymään töihin hiihdonopettajaksi ja joidenkin kohdalla asettumaan pysyvästi hiihtokylään. Mistään tuppukylästä ei tosin ole kyse, sillä Tukholman trendit näkyvät Åressakin. Kuudessa tunnissa pääkaupungista porhaltava juna tuo silmäätekeviä rinteisiin tai ainakin rinneravintoloihin näyttäytymään. Jos katsoo Ruotsin televisiota, voi ravintoloissa bongata useammatkin tutut kasvot.
Årea kehitetään jatkuvasti ja investoinnit näkyvät prameina hotelleina ja runsaina aktiviteetteina. Uusimpia kehityskohteita on rinteiden uusi valaisujärjestelmä, jota laajennetaan yhä tavoitteena maailman

Kylän urheilukaupoissa myydään paikallisen Peak Performance -merkin tuotteita.

Höyryävä kylpy lämmittää pakkaspäivänä.

Paikallisen lasinpuhaltamon snapsilasisarjaa.

pisin valaistu lasku.

KOMMENTTI
Mikäli hiipuneen laskettelukipinän herättely kiinnostaa, voi olla hedelmällistä tehdä inspiraatiomatka laskettelukeskukseen, joka tarjoaa eritasoisten rinteiden lisäksi paljon muutakin tekemistä. Åre sopii kaiken tasoisille laskijoille.
Hiihdonopettajasta on apua aikuisellekin. Voi olla antoisaa kokeilla eri hiihdonopettajia: tavat opettaa ja vinkit ovat erilaisia ja uusi näkökulma voi auttaa korjaamaan pinttyneitä virheitä.
Åresta löytyy after ski -paikkoja rennoista ”monot jalassa ja kypärä päässä” -pystybaareista elegantteihin cocktail-paikkoihin. Esimerkiksi Brokeniin voi hyvin tulla suoraan rinteestä ja myöhään illallakin siellä voi nähdä ihmisiä laskuvaatteissaan.
Kyläkeskustassa on mukava käveleskellä, mutta liukkailla ja mäkisillä kaduilla kannattaa olla varovainen askelissaan.
Åre olisi kiinnostava nähdä myös kesällä, sillä kohteen vaellusreititkään tuskin ovat pettymys.

Suklaan valmistumista voi seurata lasin läpi tehtaanmyymälässä.

Anne-Clara Engman myy lahjatavaroita torin laidalla.

KIITÄMME
o Tunnelmallista miljöötä
o Ystävällistä palvelukulttuuria
o Kauniita vuorimaisemia
o Viehättäviä paikallisia yrityksiä
o Monipuolista rinne- ja aktiviteettitarjontaa
o Hyvää ruokaa

MOITIMME
o Kyläkeskustan kumpareiset kadut ovat paikoin vaarallisen liukkaita.
o Norjan läheisyys nostaa hintatasoa.

FAKTAT ÅRE
Sijainti: Jämtlannin läänissä, 620 kilometriä Tukholmasta ja 140 kilometriä Norjan Trondheimista, noin Vaasan korkeudella. Åreskutan-tunturin korkein huippu on 1420 metrin korkeudessa.
Åressa on kolme hiihtoaluetta: idän lapsiystävällinen Åre Björnen, keskiosan Åre sekä lännen Duved/Tegefjäll. Åren ja Åre Björnenin hiihtoalueet muodostavat toisiinsa kytkeytyvän rinneverkoston. Duved/Tegefjällin alueelle on yhteys Åresta liikennöivillä hiihtobusseilla. Sama lippu käy kaikille alueille.
Aukioloajat: Koko hiihtoalueen odotetaan olevan avoinna 21. joulukuuta. Åren kausi päättyy 1. toukokuuta 2013.
Lumitakuu: 14. joulukuuta ja 1. toukokuuta välillä vähintään 10 rinnettä avoinna.
Hissejä: 46 kpl, hissikapasiteetti 48 560 henkeä tunnissa. Keskustorilta pääsee suoraan rinteisiin myös 100-vuotiaalla Bergbana-rinnejunalla.
Rinteet: 102 kpl, joista 18 vihreää, 40 sinistä, 36 punaista, 5 mustaa, 3 valvomatonta/kunnostamatonta ja 7 valaistua. Lasten hiihtoalueita on neljä. Rinteiden yhteismitta on noin 100 km ja rinne pinta-ala noin 3,2 miljoonaa m2. Pisin lasku on 6,5 km ja suurin korkeusero 890 m, korkein kohta 1274 m.
Hiihtolatuverkosto: noin 58 km, josta 15,5 km valaistua.
Majoitus ja ravintolat: Vuodepaikkoja on noin 31 000 kpl, ravintoloita noin 50 kpl ja baareja ja yökerhoja noin 15 kpl. After ski -istuskeluun: Parkvillan, Wersén:s bar, Broken, Dahlbum
Retkiä ja aktiviteetteja: *www.are360.com, www.skistar.com/are, www.campare.se, www.aresleddog.se, www.talviruotsi.fi*

Laskettelun jälkeen x 3

Raittiin ilman ja reippailun jälkeen voi olla rentoutumisen ja hemmottelun tarpeessa. Hotelli Diplomatin yhteydessä olevassa Åre Relax & Spa kylpylässä tehdään muun muassa hierontoja ja kasvohoitoja. Hoidoissa käytetään ruotsalaisen Maria Åkerbergin luomukosmetiikkaa.
www.arerelaxspa.se

Lähistöllä sijaitsee Ruotsin suurin vesiputous, **Tännforsen**. Talvisin putous jäätyy ja sen alle muodostuu jääluola. Putouksen edustalle rakennetaan iglu, jossa voi myös yöpyä.
www.tannforsen.com

Milletin hirvifarmilla pääsee jopa suukottamaan sarvipäitä, jos ei

ujostele ottaa lähikontaktia suureen eläimeen. Tilalla voi myös majoittua, ja punaisessa päärakennuksessa toimii ravintola sekä matkamuistomyymälä.
www.millestgarden.se